

IŞİD – PYD Çatışmasının Sıcak Cephesi: Ayn El-Arab (Kobani)

CAN ACUN • HÜSEYİN ÖNER

- PKK ve PYD'nin Esed Rejimi ile olan ilişkisi ne zaman başladı?
- IŞİD neden PYD'yi hedef alıyor?
- Ayn el-Arab'ın IŞİD'in eline geçmesi bölgedeki dengeleri nasıl etkiler?

Son günlerde artan biçimde, Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD/İD - *Devlet'ul İslamiyye fil'l Irak veş Şam*)¹ ve PYD'nin (*Demokratik Birlik Partisi-Partiya Yekitiya Demokrat*) askeri kanadı olan YPG (*Halk Savunma Birlikleri-Yekineyên Parastina Gel*) güçleri arasında yoğun bir biçimde devam eden çatışmalar ve bölgede yaşanan hakimiyet mücadelesi kritik bir dönemece girmiştir. Irak'ta ABD öncülüğündeki IŞİD'e yönelik hava saldırılarının ardından, operasyonun Suriye'ye de genişletilmesi, söz konusu çatışmayı farklı bir boyuta taşımış ve meseleyi yeni gelişmeler perspektifinde ele almayı elzem kılmıştır. Bu çalışmada öncelikle Suriye'nin kuzeyindeki Kürt bölgelerinde Esed Rejimi'ne karşı başlayan ayaklanmanın ardından ortaya çıkan tablo kısaca anlatılıp, ardından PYD'nin ortaya çıkışı ve gelişimi, Esed Rejimi ile olan ilişkisi ve muhalif gruplarla olan çatışmasına değinilecektir. Burada

PYD'nin ve IŞİD'in girmiş oldukları ittifaklar ve devamında gelişen çatışma ortamı ve Ayn el Arab (Kobani) üzerinde yoğunlaşan hakimiyet mücadelesi incelenmeye çalışılacaktır.

SURİYE DEVRİMİNİN BAŞLAMASI VE KÜRTLERİN DURUMU

Suriye'de Kürtlerin toplam nüfusun yaklaşık %10'una tekabül ettiği düşünülmektedir. Genellikle ülkenin kuzeyinde yer alan Kürt yoğunluklu bölgeler, gerek Türkiye-Suriye sınır hattını gerekse Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi'nin kontrolünde olan bölgelerle Rabia-Sincar üzerinden Irak-Suriye sınır hattını oluşturması nedeni ile jeo-politik açıdan önem arz etmektedir. Aynı zamanda Kürtlerin yoğunluklu olarak yaşadığı bölgelerde (özellikle kuzey-doğu Suriye) önemli petrol yatakları bulunduğu da not edilmelidir.²

1. IŞİD hakkında detaylı bilgi için bkz: Can Acun, "Neo el-Kaide: Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD)", *SETA Perspektif*, Ankara, Haziran 2014.

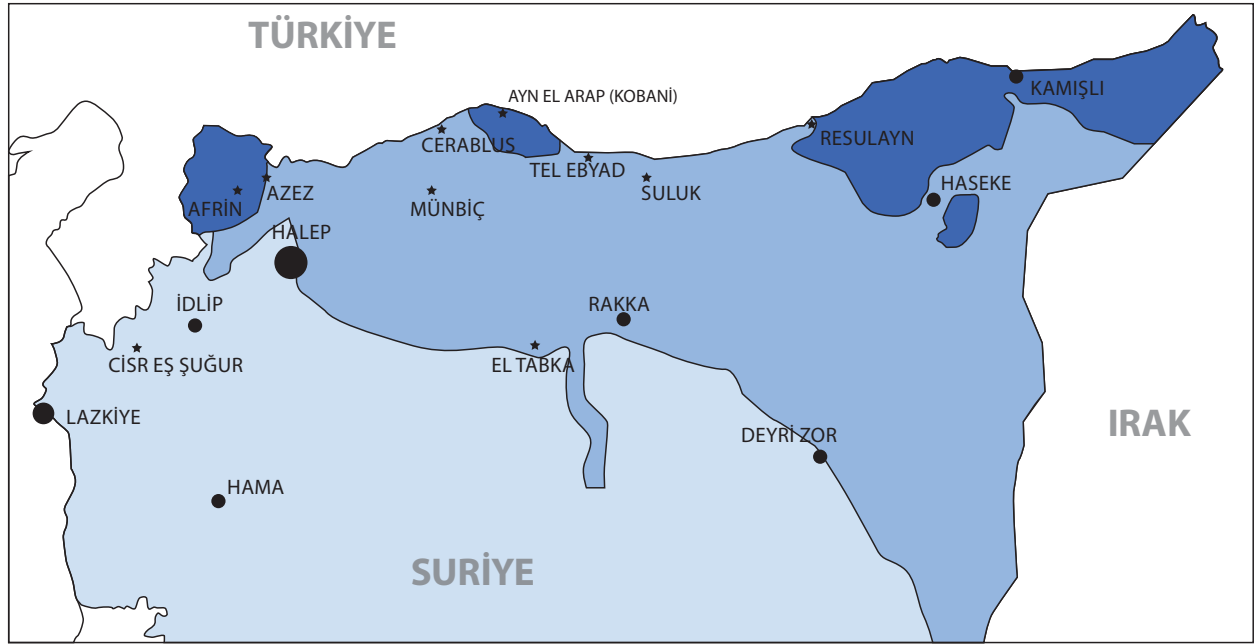
2. Suriye, CIA World Fact Book. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

Can ACUN

SETA Dış Politika Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır. Doğu Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunudur. Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yüksek lisans yapmıştır. Kanada'da Kültürlerarası Dialog eğitimi almıştır. Mısır'da Kahire Türkiye Araştırmaları Merkezi'nde ve SETA Kahire'de Mısır üzerine çalışmalar yürütmüştür. Halen SETA Ankara'da Mısır ve Ortadoğu üzerine araştırmalarda bulunmaktadır.

Hüseyin ÖNER

Hüseyin Öner: Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi mezunudur. Halen Viyana Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde yüksek lisans yapmaktadır.

Suriye'de PYD ve İŞİD'in Kontrol Alanları

PKK/PYD'nin Kontrolündeki Alanlar İŞİD'in Kontrolündeki Alanlar

Yoğun olarak yaşadıkları coğrafi bölgenin önemini yanı sıra demografik açıdan da Suriye'deki en büyük azınlığı oluşturmaları ve hak talepleri nedeni ile Esed rejimi açısından tehdit olarak görülmüş ve özel takibe alınmışlardır. Bu bağlamda rejim ve PKK arasında bir ilişki kurulmuş, PKK'nın Türkiye'ye karşı desteklenmesine karşı PKK'nın da yardımı ile Suriye Kürtleri rejim için tehdit olmaktan çıkartılmaya çalışılmıştır. Esed Rejimi, Abdullah Öcalan'ı kendi ülkesinde ağır-larken, ironik bir biçimde ülkenin kuzeyindeki Kürtlere karşı baskıcı ve ayrımcı politikalarına devam etmiş, yine bu anlamda Öcalan'ı Suriye'deki Kürtlere karşı bir avantaj olarak elinde tutmaya çalışmıştır. Türkiye'nin yoğun baskılarının ardından 1998 yılında imzalanan Adana Anlaşması sonucu Esed Rejimi Öcalan'ı sınır-dışı edip, ülkedeki PKK kamplarını kapatmış, ülkedeki PKK üyeleri ve uzantıları tutuklama ve kovuşturmalara maruz kalmıştır. Bu süreçte PYD PKK'nın bir uzantısı olarak 2003 yılında kurulmuştur.³

Suriye Kürtleri'nin demokratik mücadelesi ise PKK'ya rağmen devam etmiştir. Suriye'de henüz Esed

karşıtı gösteriler başlamadan önce, 2004 yılında Kürtlerin yoğunluklu olarak yaşadığı Kamışli'da, bir futbol maçı sonrası başlayan gösteriler ayaklanmaya dönüşmüş, polisin olayları kanlı bir biçimde bastırması sonucu bazı kaynaklara göre 30, bazı kaynaklara göre ise 100'den fazla kişi hayatını kaybetmiştir.⁴ Suriye'de, Arap Baharının etkisiyle başlayan Esed karşıtı gösterilere doğal olarak Kürt bölgelerinde de katılım olmuş, ancak bu katılım diğer bölgelere kıyasla daha sınırlı olmuştur.⁵ Esed karşıtı başlayan isyanın baskın Arap kimliği Kürtleri kısmen dışarıda tutarken, Esed'in Kürtlere yönelik propaganda faaliyetleri ve PKK ile kurduğu ilişki de etkili olmuştur.

PYD'NİN KÜRT BÖLGELERİNDE HAKİMİYET SAĞLAMASI

Suriye Devrimi Kürt gruplardan da destek görmüş, İslamcı Kürtlerle birlikte Gelecek Hareketi Lideri Mişel Temmo gibi isimler de ön plana çıkarak rejim karşıtı

3. The Kurdish Democratic Union Party, Carnegie Middle East Center, 1 Mart 2012.

4. James Brandon, The PKK and Syria's Kurds, Terrorism Monitor Volume: 5 Issue: 3, 21 Şubat 2007.

5. Michael Weiss, New Republic: Will Kurds Determine Syria's Fate?, 16 Kasım 2011.

ayaklanmanın parçası olmaya başlamışlardır. Bunun karşısında kısa bir süre sona Mişel Temmo evine baskın yapan maskeli kişilerce öldürülmüştür, taraftarları ise bundan Esed Rejimini sorumlu tutmuştur.⁶ Bazı kaynaklarda ise Mişel Temmo cinayetinde PYD'nin de parmağı olduğu iddia edilmiştir.⁷ Rejim muhalifi Kürtler zemin kaybederken, Esed Rejimiyle ilişkileri iyi tutan PYD ön plana çıkmaya başlamış ve bizzat PYD lideri Salih Müslim'in de ifade ettiği gibi, Rejimle aralarında de facto bir anlaşma olduğu görüntüsü oluşmuştur.⁸ 2012 yılı Haziran ayında Suriye'de Barzani'ye yakın gruplarla PYD arasında Erbil'de bir anlaşma imzalanmış olsa da, bu anlaşma başarıya ulaşamamıştır⁹ KDP'ye yakın siyasi örgütler PYD unsurları tarafından tasfiye edilmişlerdir. KDP lideri Mesud Barzani, geçen yıl Diyarbakır'da yaptığı bir açıklamada bizzat PYD'yi hedef almış ve rejimin bazı bölgeleri anlaşmalı olarak PYD'ye bıraktığını ima etmiştir. Yine PYD'nin ilan ettiği geçiş hükümeti adımını ise, Kürtleri savaşın tarafı haline getirecek, Esed'le yapılan bir işbirliği olarak adlandırmıştır. Yine özellikle PYD muhalifi Kürt gruplardan Amude'de göstericilerin üzerine ateş açılması ve sivillerin öldürülmesi, tutuklanan aktivistlerin işkenceye maruz kalması, Azadi, Yekiti gibi gruplara karşı baskılar, rejim milisleri ve istihbaratıyla yapılan işbirliği gibi pek çok insan hakları ihlali KurdWatch sitesinde ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.¹⁰

PYD'nin oluşturduğu yeni silahlı grubu YPG güçleri ülkenin kuzeyinde, Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı yerlerden Rejim güçlerinin çekilmeye başlamasıyla 19 Temmuz'da Ayn el-Arab'ı, 20 Temmuz'da ise Amude ve Afrin, ciddi bir çatışma yaşanmaksızın ele geçirmiştir.¹¹ YPG güçleri Haseke'nin kuzeyindeki Kamışlı civarında da ilerlemeye devam edip, el-Malikiye'yi ele geçirmiş, Batı Haseke'de ise Ras el-Ayn'a

girmiştir. Buralarda yine Esed güçleriyle ufak çaplı çatışmalar haricinde ciddi bir mücadele yaşanmamıştır.¹² Kamışlı ve Haseke şehir merkezlerindeyse, Esed Rejimine ait askeri üstler ve devlet kurumları kalmaya devam etmiş, bu şehirleri Esed Rejimiyle PYD birlikte yönetmeye başlamıştır. Hali hazırda Esed Rejimi Kamışlı'da Havalanı, Güvenlik birimleri ve istihbarat binaları dahil şehrin yaklaşık yüzde 10'nu kontrolü altında tutmakta, memurlara maaşlarını ödeyip şehir hizmetleri sunmaya devam etmektedir.¹³ Tüm bu süreç içerisinde PYD'nin özellikle Kürtlerin yoğunluklu olduğu bölgelerde bu kadar kolaylıkla hakimiyet kurması ve Esed Rejimiyle neredeyse arasında hiç çatışma yaşanmaması, iki taraf arasında bir anlaşma olduğu iddialarını da beraberinde getirmiştir.¹⁴ Yaşanan bu süreç, devamında Suriye Muhalefetiyle YPG güçlerinin çatışmaya başlamasıyla sonuçlanmıştır.

YPG-SURİYE MUHALEFETİ ÇATIŞMASI

PYD'nin silahlı kolu olan YPG ile Suriye muhalefeti arasında ilk çatışmalar 16 Temmuz 2013 tarihinde, YPG'nin Haseke'de bulunan Ras el-Ayn'dan Suriyeli muhalif grupları çıkarıp, şehri ele geçirmeye çalışmasıyla başlamıştır.¹⁵ İlk olarak YPG ile El Kaid'e'nin Suriye kolu olan Nusret Cephesi(Cebhet'un Nusra) arasında başlayan çatışmalar, PYD'de bağlı YPG güçlerinin şehrin hakimiyetini ele geçirip Suriye muhalefeti şehirden çıkarması ve hemen ardından Türkiye sınırındaki sınır kapısının YPG'nin hakimiyetine geçmesiyle sonuçlanmıştır.¹⁶ ¹⁷ Yaşanan çatışmaların ardından muhalif gruplar Ras el-Ayn'dan, hakim oldukları Tel Halef, Asfar ve Nacar'a çekilmiştir. Suriye muhalefeti tekrar Ras el-Ayn geri almaya çalışmışsa da, çatışmalar yerleşim yerinin biraz dışında tıkanıp kalmış, YPG güç-

6. Syria security forces 'open fire at Kurd's funeral', BBC, 8 Ekim 2011.

7. PYD, Carnegie Middle East Center, 1 Mart 2012.

8. Bruneau, Eric "Kurdish Leader: We Oppose Foreign Intervention in Syria", Rudaw, 13 Kasım 2011

9. Rudaw. 17 July 2012. Retrieved 27 July 2012.

10. Kurd Watch. <http://kurdwatch.org>

11. After quiet revolt, power struggle looms for Syria's Kurds, Reuters, 7 Kasım 2012.

12. Ban: Syrian regime 'failed to protect civilians', Temmuz 2012.

13. Barfi, Barack. The Fractious Politics of Syria's Kurds. The Washington Institute, 18 Aralık 2013.

14. *Charlotteobserver.com*. 23 July 2012. Retrieved 27 July 2012.

15. Syrie: les Kurdes combattent les jihadistes pour imposer leur autonomie, AFP, 19, Temmuz 2014.

16. Kurdish fighters 'seize' Syrian border town, Al Jazeera, 18 Temmuz 2013.

17. Jihadists expelled from flashpoint Kurdish Syrian town, NGO says, AFP, 17 Temmuz 2013.

leri yapılan saldırıları püskürtmeyi başarmıştır. Ağustos ayına gelindiğinde ağırlıklı olarak İslami gruplardan oluşan Suriye muhalefetine bağlı güçler, YPG'nin ana merkezinin bulunduğu ve hakim olduğu Ayn el-Arab(-Kobani)'ı kuşatma altına aldığını açıklayıp, Menbic ve Carabluş'tan buraya sevkiyat yapmıştır.¹⁸

Ağustos ayının sonlarına gelindiğinde ise, çatışmalar Suriye-Irak sınırındaki Yarubiye sınır kapısında yoğunlaşmış ve yerleşim yeri ve sınır kapısı Suriyeli muhalif İslami grupların eline geçmiş, YPG buradan çıkarılmıştır. Yaşanan bu çatışmalar sırasında, özellikle Rakka ve Halep gibi yerleşim yerlerinde YPG Suriye muhalefeti tarafından büyük oranda çıkarılmıştır.¹⁹ Çatışmalar Haseke boyunca devam etmiş, bu sırada YPG güçleri Ras el-Ayn'ın doğusundaki Aluk'u ele geçirmeyi başarmış, Haseke'nin Irak sınırında bulunan Yarubiye yerleşim yerine yakın çatışmalar yenilenmiştir.²⁰ Bu sırada YPG güçleri beklenmedik bir biçimde Hatay sınırında bulunan ve çoğunlukla mültecilerin bulunduğu Atme'ye yönelik bir saldırı başlatmış, ele geçirdiği hakim bir tepeden şehri top atışına tutmuştur. Kısa süre sonra YPG güçleri püskürtülüp, ele geçirilen hakim tepelerden bu sefer YPG hakimiyetinde ki Cenderes topçu atışına tutulmuştur. YPG kısa sürede ateşkes isteyip bu bölgedeki çatışmalara son vermiştir.²¹

2013 Ekim ayına gelindiğinde ise YPG güçleri Irak sınırı yakınlarındaki Yarubiye kasabasını ve sınır kapısını ele geçirmeyi başararak, özellikle IŞİD'in hakimiyetinde olan Girhok, Yusufiye, Sefa gibi Kamışlı yakınlarındaki petrol zengini bölgeyi ele geçirerek, Suriye muhalefeti bölgeden uzaklaştırmış, IŞİD Tel Hamis ve Tel Barak'a çekilmek durumunda kalmıştır.^{22 23 24} Suriye muhale-

feti bu bölgenin ele geçirilişi sırasında Esed Rejimi ve Maliki yönetiminin özellikle hava bombardımanlarıyla YPG'ye yardım ettiğini iddia etmişlerdir. Kasım ve Aralık aylarına gelindiğinde ise, YPG Haseke'de yaklaşık 40 yerleşim bölgesini ele geçirerek, Haseke'de ciddi bir alan hakimiyetine ulaşmış, bunun ardından PYD Suriye'de 3 kantondan oluşan özerk bir yönetim biçimi 82 kişiden oluşan bir meclis oluşturacağını ve bölgedeki Asuri ve Arapları da bu plana dahil edeceğini açıklamıştır.^{25 26}

YPG-IŞİD ÇATIŞMASI

2014 Ocak ayının hemen başlarında Suriye muhalefetiyle IŞİD arasında başlayan çatışmaların ardından, başta Rakka olmak üzere, Haseke, Halep'in doğu ve Türkiye sınırına doğru kuzey-doğu hattı gibi Kürt bölgelerine uzanan hattın IŞİD'in eline geçmesiyle, bundan sonra YPG ile yaşanan çatışmalar, büyük oranda bu iki grup arasında gerçekleşmiştir. Ocak 2014'te IŞİD Haseke'de bulunan YPG mevzilerine yönelik bir saldırı başlatmış ve bu saldırılarda YPG'ye kayıplar verdirilmiş, ancak bu saldırı Menacir'da durdurulmuştur.²⁷

YPG güçleri IŞİD'in sınırdaki hakimiyet bölgesi olan ve Türkiye'nin güneyindeki Akçale ilçesinin karşısında yer alan Tel Abyad'a yönelik bir saldırıya girişmiş, ancak bu saldırı da başarısızlıkla sonuçlanmış ve YPG kayıplar vererek çekilmek zorunda kalmıştır. Buna karşın YPG bu saldırıda pek çok IŞİD militanının yanı sıra üst düzey komutanlarını da öldürdüklerini iddia etmiştir.²⁸ Şubat ayının ortalarına gelindiğinde ise YPG Tel Hamis'e Arap Şammar aşiretinin desteğiyle bir saldırıya geçmiş ve buna rağmen yerleşim yerini ele geçirmeyi başaramamıştır. PKK yanlısı yayın organlarında ise yine pek çok IŞİD militanının öldürüp, askeri mühimmatın ele geçirildiğine yönelik haberler yapılmıştır.²⁹ 23 Şubat'ta YPG Tel Berak'a sal-

18. الجيش-الحر-يعلمن-بدء-الحصار-لمدينة-عين. <http://www.rihabnews.com>

19. The Civil War Within Syria's Civil War, FP; 28 Ağustos 2013.

20. Syrie: les Kurdes chassent des jihadistes d'un village du nord-est, AFP, 18, Eylül 2013.

21. Arabs battle Syrian Kurds as Assad's foes fragment, Reuters, 27 Eylül 2013.

22. Kurds rout Syria jihadists on Iraq border: activists, The Daily Star, Middle East, 26 Ekim 2013.

23. Kurdish Fighters Gain Control of Syria-Iraq Border Town, Rudaw, 26, Kasım 2013.

24. Operasyona YPG'ê didome: 6 gund hatin rizgarkirin – Hate Nukirîn, 28 Ekim, 2013.

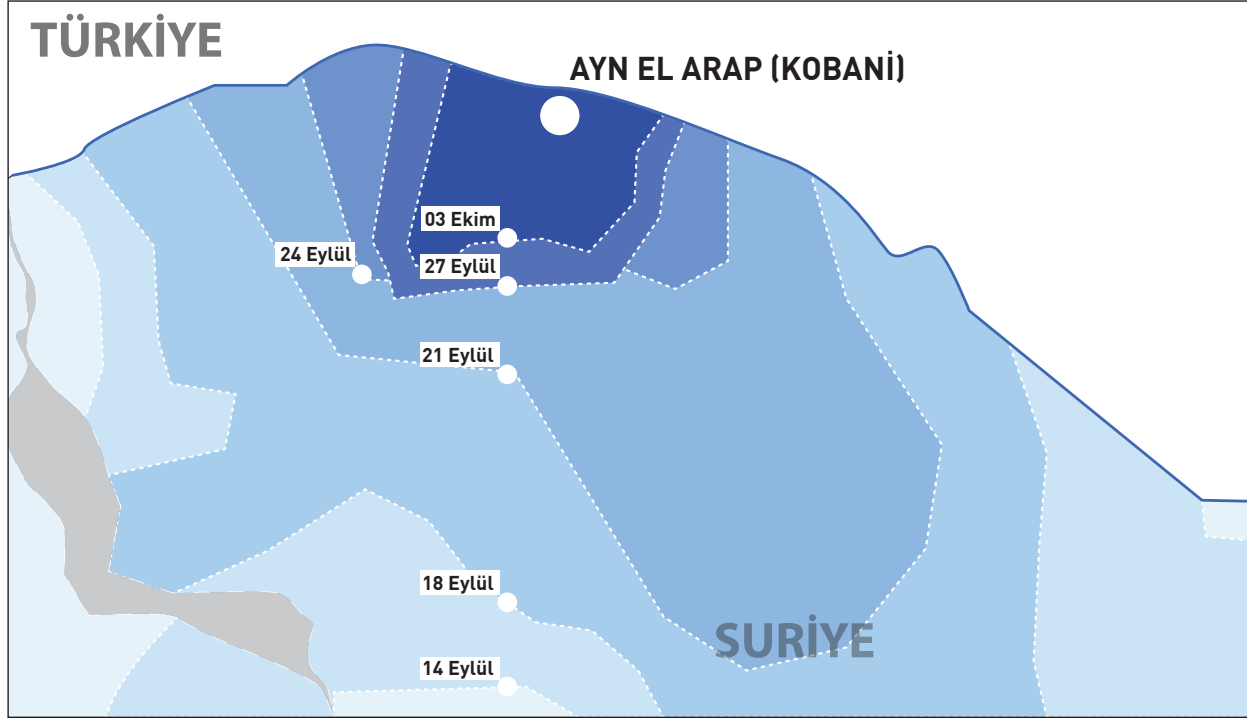
25. Thousands rally in Nusaybin, Support Kurds, Support Kurds, 7 Kasım 2013.

26. Syria's Kurds move towards autonomy with announcement of transitional government, The Independent, 9 Ekim 2014.

27. YPG successfully defends Manajir from ISIS, Transnational Middle-East Observer, 26 Ocak 2014.

28. Clashes in Girê Spî: 8 ISIS members killed, Anha, 3 Şubat 2014.

29. YPG: 30 gang members captured in operations, Anha, 17 Şubat 2014.

IŞİD'in Kobani İlerleyişi (14 Eylül - 03 Ekim)

dırmış ve bölgeyi özellikle yerli Arap aşiretlerden aldığı destekle ele geçirmeyi başarmış ve 26 Şubat'ta ise askerî operasyonlarına son verdiğini açıklamıştır.^{30 31}

Bundan sonra çatışmalar Tel Abyad, Ayn el-Arab ve Halep'in kuzeyinde yoğunlaşmaya başlamış ve buralarda YPG IŞİD'e karşı bazı ÖSO gruplarıyla işbirliğine gitmeye başlamıştır. Özellikle Ayn el-Arab'ın Fırat Nehri hattı boyunca, Türkiye sınırındaki Carabluştan, güneyde Karazuk köprüsünün olduğu hatta kadar şiddetli çatışmalar yaşanmaya başlamıştır.³² Mart sonuna gelindiğinde ise IŞİD Tel Abyad'dan YPG'yi büyük oranda çıkarmayı başarmış ve Ayn el Arab'ı doğu hatından kuşatma altına almıştır, bu çatışmalarda sivillerin de etkilendiği ve özellikle bazı Kürt ailelerin burayı terk ettiği de rapor edilmiştir.

Nisan başlangıcına gelindiğinde ise IŞİD Ayn el Arab'ı üç taraftan (Kuzey'de Carabluştan başlayıp Güney'de Sarrin'e uzanan, doğuda ise Tel Abyad olmak üzere)

re) kuşatma altına almayı başarmıştır. Bu durum karşısında PYD uluslararası yardım çağrısında bulunmak zorunda kalmıştır.³³ Mayıs ayında ise yine Ras el-Ayn yakınlarında YPG ve IŞİD arasında bir takım düşük yoğunluklu çatışmalar meydana gelmiştir. Irak'taki ilerlemesiyle paralel olarak, IŞİD Haziran ayı başı itibariyle Ayn el-Arab'a yönelik yeni bir saldırıya başlamış ve Zor Mağar, El Zeyara ve Bayadiyah Yerleşim yerlerini ele geçirmiş, daha sonra 9 Haziran'da doğu taraftan YPG güçlerine yönelik tekrar saldırıya geçerek Abdi, Kevi, Kendal, Kri ve Sor gibi köyleri ele geçirip, YPG güçlerine ağır zayıatlar vermiştir.^{34 35 36} Temmuz ortalarında IŞİD tekrar harekete geçerek Ayn el-Arab civarındaki 10 köyü daha almayı başarmış,³⁷ buna karşın YPG güçleri bu saldırıyı durdurmayı başarmıştır. YPG'nin verdiği

30. Syrian Kurds take town from Islamists: watchdog, Reuters, 22 Şubat 2014.

31. Gang groups attacking Til Merûf, Anha, 27 Şubat 2014.

32. Y P G: 35 Daesh elements killed, Anha, 14 Mart 2014

33. Syrian Kurds appeal for help to prevent fall of Kobani, Al Monitor, 4 Nisan 2014.

34. Jihadists control all main Syria oilfields: NGO, AFP, 4 Temmuz 2014.

35. الدولة الإسلامية تسيطر على قرى كردية وتستخدم أسلحة جديدة, Syrian Observatory, 09, Ekim 2014.

36. ISIS steps up assault on Kurds in Syria's north, *The Daily Star*, 11 Temmuz 2014.

37. Kurds go to Syria from Turkey to fight Islamists, 14 Temmuz 2014.

rakamlar abartılı görünse de (600-700) IŞİD'in burada zayıf verdiği anlaşılmaktadır.³⁸ IŞİD'in nihai saldırısı ise, Eylül ayı itibariyle başlamış ve neredeyse Ayn el-Arab'ın etrafındaki bütün köylerin IŞİD'in hakimiyetine geçip, merkezde ise göğüs göğüse sokak çatışmaları yaşanmaya başlanmıştır. IŞİD'in yoğun saldırıları ile yüz yüze kalan PYD liderliği başta Salih Müslim olmak üzere uluslararası destek arayışına girerlerken, ABD ve IŞİD ile mücadele eden uluslararası koalisyon güçlerinden silah yardımı talebinde bulunmuşlardır.³⁹

17 Eylül'de Fırat nehri üzerindeki stratejik bir köprüyü ele geçirmesinin ardından başlayan yeni saldırı dalgası,⁴⁰ IŞİD'in Irak'ta ve Suriye'de elde ettiği ağır silahları devreye sokmasıyla hızlı bir biçimde ilerlemesiyle devam etmiştir. İlk 24 saat içerisinde 21 köyü ele geçiren IŞİD güçleri, 19 Eylül'e gelindiğinde 39 köyü daha ele geçirerek Ayn el-Arab'a 20 kilometre mesafe kadar yaklaşmıştır.⁴¹ 42 IŞİD'in hızlı ilerleyişini durduramayan YPG güçleri, 21 Eylül'e gelindiğinde 64 köyü kaybederek geri çekilmek zorunda kalmış, IŞİD'se Ayn el-Arab şehir merkezine 10 kilometre mesafeye kadar yaklaşmıştır.⁴³ 44 Güney ve doğuda ise 13 kilometre mesafeye kadar girerek ilerleyişini sürdürmüştür, bu arada evlerini terkedip Türkiye sığınan mültecilerin sayısı yüz bini aşmıştır.⁴⁵

Ayn el-Arab adım adım düşerken YPG ve ÖSO'nun bazı muhalif grupları arasında bir işbirliği arayışı ortaya çıkmış ve Fırat bölgesinde Ortak Eylem

Merkezi kurulduğu bildirilmiştir.⁴⁶ Ancak "Burkan El Fırat" olarak ilan edilen bu girişim sonuç vermemiş, IŞİD'e karşı bir ortak cephe oluşturulamamıştır. ÖSO ve IŞİD ile çatışan diğer muhalif grupların PYD'nin rejim ile olan ilişkisini sürdürmesinden dolayı bir ittifak oluşturmaktan çekindikleri görülmektedir. Ayrıca, IŞİD'e karşı verilen savaşı Irak sınırında yer alan ve Yezidilerin yoğunluklu olarak yaşadığı Sincar ile Cezaa ve YPG hakimiyetindeki Yarubiye sınır kapısının tam karşısındaki Rabia'ya kaydırarak, Ayn el-Arab'daki kuşatmayı hafifletmeye çalışılmış,⁴⁷ Cezaa'da YPG, Sincar'da KDP'li Peşmergelerin, HPG ve "Şengal Direniş Birlikleri" IŞİD'e saldırılar gerçekleştirilmiştir. Ancak yeni cephe oluşturma girişimi Kobani kuşatmasına tesir etmezken IŞİD'e karşı buralarda mevzi de kazanılamamıştır. KBY lideri Mesud Barzani Kobani'ye yönelik yardım yapılması baskısına karşı Peşmerge Güçleri'nin gönderilmesine, "Coğrafi durum ve Rojava'daki şartlardan dolayı mümkün olmadığını" ifade ederken, ABD öncülüğündeki IŞİD karşıtı koalisyon destek çağrısında bulunmakla yetinmiştir.⁴⁸

ÖSO ve diğer muhalif unsurlarla ortak cephe hattı girişimleri ve Peşmerge güçlerinin saldırılarını yoğunlaştırarak IŞİD'in Ayn el-Arab kuşatmasının hafifletme girişimleri başarısızlığa uğramış durumdadır. 5 Ekim itibariyle Ayn el-Arab kırsalındaki 300 köyün tamamını ele geçiren IŞİD kentin dış mahallelerine ulaşmış ve göğüs göğüse kanlı çatışmalar yaşanmaya başlamıştır. IŞİD kentin çevresinde ki Miştenur gibi hakim tepelerden YPG hedeflerini topçu atışına tutmaktadır. Uluslararası koalisyon güçleri bölgedeki hava saldırılarını artırsalar da IŞİD'in ilerleyişi ve kentin önemli bir kısmını ele geçirmelerinin önüne geçilememiştir. PYD lideri Salih Müslim'in Türkiye üzerinden koridor açılıp Cizire'den YPG, Kuzey Irak'tan ise Peşmerge güçlerinin bölgeye ulaşması ve silah desteği sağlanması girişimleri de sonuç-

38. YPG: Nearly 700 Islamic Militants Killed in Kobane Fighting in July, Rudaw, 3 Ağustos 2014.

39. Şimdiye kadar silah talebinin Batılı ülkelerden karşılık bulmadığı, ancak Peşmergeye Almanya tarafından sağlanan Milan anti-tank sistemlerinin YPG'li savaşçıların eline görülmesi itibariyle düşük yoğunluklu da olsa IKBY üzerinden bir silah transferi yaşandığı anlaşılmaktadır.

40. Thousands of Syrian Kurds Flee Islamic State Fighters Into Turkey, The Wall Street Journal, 19 Ekim 2014.

41. In Major Assault, IS Fighters Seize Kurdish Villages in Syria, VOA, 19 Eylül 2014.

42. Syrian Kurds warn of mounting crisis as ISIS advances, takes more villages, FOX, 19 Eylül 2014.

43. Kurds issue new call to arms against Islamic State in Syria, Malay, 21 Eylül 2011.

44. Elijah J Magnier, AL RAI Chief International Correspondent. <https://twitter.com/EjmAlrai/status/513593965426524160>

45. Syria refugee flood to Turkey hits 100,000, The Washington Post, 21 Eylül 2014.

46. YPG ve ÖSO Ortak Eylem Merkezi Oluşturdu, Kürsitan Post, 10-09-2014

47. Kurdish fighters from Syrian Kurdistan in Iraq to battle ISIS jihadists, 4 Ağustos 2014.

48. Barzani Kobani için devrede, Rudaw, 5.10.2014

suz kalmıştır. İŞİD'in 13 Ekim itibariyle Kobani kent merkezinin yarısına yakın bir kısmını ele geçirdiği değerlendirilmektedir. YPG'lilerle İŞİD militanları arasında göğüs göğüse sokak çatışması yaşanmakta iken iki taraf da ağır kayıplar vermektedir. İŞİD'in ağır araçlarla intihar saldırıları yaparak YPG savunma hatlarını düşürmeye çalıştığı görülmektedir. PKK/PYD ve ona bağlı siyasi partiler ile STKlar uluslararası bir kamuoyu yaratabilmek için Kürtlerin yoğun yaşadığı ülkelerde gösteriler yapmaya başlamışlardır. Türkiye'de ise adeta bir isyan başlatılarak yoğun sokak çatışmalarına neden olunmuştur. Uluslararası Koalisyon için Suriye stratejisinde Kobani merkezde olmasa da artan kamuoyu baskısı çerçevesinde İŞİD mevzilerine yönelik saldırılar artırılmıştır.⁴⁹ Ancak ağır hava bombardımanına rağmen, yavaşlamakla birlikte İŞİD'in ilerleyişi aralıksız devam etmektedir.

SONUÇ

Mevcut haliyle Suriye'de devam etmekte olan İŞİD ve PYD/YPG arasındaki çatışmaların özellikle Ayn el-Arab'taki gelişmelerin ardından İŞİD'in inisiyatifinde ilerlemeye başladığı yorumu yapılabilir. Özellikle askeri kabiliyet, lojistik alt yapı ve mühimmat üstünlüğü, İŞİD'i YPG karşısında oldukça avantajlı bir konuma getirmekte, coğrafi pozisyonlar (kantonların kuşatılmış hali) ise İŞİD'in avantajlı pozisyonunu güçlendirmektedir. ABD ve koalisyon güçlerinin Suriye'yi de kapsayan ağır bombardımanı karşısında İŞİD yeni bir askeri stratejiyle uğrayacağı kaybı minimize edip, genişlemesini sürdürmeye çalışmaktadır. Ordusunu yayıp, bombardımanı etkisizleştirmeye çalışan örgüt, mekanize birliklerini dağıtmakta, merkezlerini boşaltıp mevzi tutmaktan kaçınmakta, büyük konvoylar oluşturmayıp piyadelerini savaş alanlarında yaymaktadır. Uluslararası koalisyonun hava bombardımanının daha da yoğunlaşarak devam etmesi halinde İŞİD'in lojistik, mühimmat ve insan kaybının yanı sıra, özellikle petrol kuyuları ve gıda depolarının da hedef alınması, kuşkusuz örgütü ilerleyen

süreçte zorlayacaktır. Buna karşın hali hazırda bombardımanın İŞİD'in ilerleyişinin önüne geçebildiğini söylemek oldukça güçtür.

Ayn el-Arab'ta İŞİD'le YPG arasında yaşanan çatışmalarda hava saldırılarının etkili olduğu açıktır. İŞİD kaynaklarından yapılan açıklamalarda, şehir merkezi de dahil Eylül sonu ya da Ekim başlarında bütün bölgeyi ele geçirmeyi planlarken, hava saldırılarının ardından bunun henüz gerçekleşmediği ortadadır. Buna rağmen karadan müdahale ya da hava saldırılarında çok büyük bir artış olmadığı takdirde, Ayn el-Arab'ın İŞİD'in eline geçmesi büyük bir olasılıktır. Halihazırda PYD'nin bu saldırıyı kendi başına püskürtemeyeceği anlaşılmıştır. İŞİD karşısında alınan yenilgiler ve verilen ağır zayıt sonrasında HPG ve YPG militanlarının peşmergeye nazaran çok daha iyi savaşçı olduklarına dair yaratılmaya çalışılan algı ciddi zarar görürken, Rojava'yı kaybetme riski ile yüzleşen PYD Cizire ve Afrin kantonlarında 18-30 yaş arası tüm erkekleri zoraki silah altına almaya başlamıştır.⁵⁰ Ayn el-Arab'ın düşmesi halinde İŞİD'in Haseke bölgesinde de PYD'ye karşı kapsamlı bir harekate geçeceği düşünülebilir. Şuan için daha düşük yoğunluklu devam etmekte olan Ras el-Ayn çevresi ve Tel Hamis/Yarubiye hatlarındaki çatışmalar, önümüzdeki günlerde daha yoğun çatışmalara sahne olma potansiyeli barındırmaktadır. İŞİD'in Ayn el-Arab'ı ele geçirerek Türkiye-Suriye sınır hattında alan hakimiyeti ile birlikte derinliğini artırıp, Afrin ve Cizire kantonları arasındaki lojistiği tamamen keserek önemli bir kazanım elde etme noktasına geldiği görülmektedir. İŞİD'in PYD'ye yönelmesi uluslararası koalisyonun karada dost muharip güçleri kullanma stratejisi bağlamında Kürt unsurların kullanılmasına yönelik önleyici bir müdahale olduğu da değerlendirilebilir. İŞİD ayrıca Ayn el-Arab kuşatmasının dünya kamuoyunda yarattığı fokuslanmayı Irak'taki operasyonlarını taktiksel açıdan gözden kaçırmak için kullanmaya çalışmıştır. Son bir haftada Anbar ve Diyala eyaletlerinde saldırılarını artıran örgüt Bağdat'ı tekrardan tehdit etmeye başlamıştır.

49. Kerry: Kobani stratejik değil, Al Jazeera Türk, 13 Ekim 2014.

50. PYD zorunlu askerlik yasasını uyguluyor, Rudaw, 12, Ekim 2014.

Sonuç olarak, PKK'nın Suriye yapılanması olan PYD Suriye'de Esed rejimine karşı başlayan isyanı kendisi için fırsat olarak görmüş, Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde rejim ile geçmişte Türkiye'ye karşı kurulmuş olan ittifaktan kalan ilişki açısından yararlanarak muvazalı şekilde Afrin, Ayn el-Arab, Cizire ve Haseki bölgelerinin kontrolünü eline geçirerek hakimiyet sağlamış ve Rojova devrimi adıyla tek taraflı özerklik ilan etmiştir. Kürt bölgelerinde özellikle KDP ile olan alan hâkimiyeti ve etkinlik kurma rekabeti devam ederken, Irak-Suriye hattında askeri çatışmaların yoğun bir şekilde Kürt bölgelerini de içine almasıyla PKK ve PYD'nin as-

keri güçleri HPG ve YPG ile birlikte önemli bir aktör haline gelmişlerdir. Ancak Esed rejimi ile olan ilişkisinin sonucunda başta rejim karşıtı diğer Kürt muhalefeti ile karşı karşıya gelmiş, Özgür Suriye Ordusu ve diğer muhalif direniş grupları ile çatışmaya başlamıştır. Bu anlamda Suriye'de yalnızlaşan ve rejimden başka dostu kalmayan PYD, IŞİD'in ilerleyişi karşısında tutunamayarak elinde tuttuğu 3 kantondan stratejik öneme sahip Ayn el-Arab'ı adım adım kaybetme noktasına gelmiştir. Afrin Özgür Suriye Ordusu, İslam Cephesi ve Cephel'ül Nusra ile çevrelenmiş ve izole olmuş durumdayken Cizire'de ise rejim ile paylaştığı iktidarı tehlike altındadır.

SETA

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312.551 21 00 | Faks: +90 312.551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No 19 Kahire MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985